

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2022.gada 11.oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Aija Branta, Artūrs Freibergs, Aivars Uminkis

izskatīja rakstveida procesā kriminālietu sakarā ar cietušās /pers. A/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 3.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 16.novembra spriedumu /pers. B/ (Uzvārds/), personas kods /personas kods/, atzīta par vainīgu Krimināllikuma 260.panta 1.¹daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.¹panta pirmās daļas 1.punktu, sodīta ar piespiedu darbu uz simtu piecdesmit stundām.

Kaitējuma kompensācija cietušās /pers. A/ labā nav noteikta.

[2] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 16.novembra spriedumu /pers. B/ atzīta par vainīgu par to, ka, vadot transportlīdzekli, pārkāpa ceļu satiksmes noteikumus kā rezultātā nodarīja cietušajai vidēja smaguma miesas bojājumus.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 19.marta lēmumu, izskatot cietušās /pers. A/ pārstāves /pers. C/ apelācijas sūdzību un apsūdzētās /pers. B/ aizstāvja Dagna Zacmaņa apelācijas sūdzību, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 16.novembra spriedums atcelts daļā par morālā kaitējuma kompensācijas nenoteikšanu un šajā daļā krimināllieta nosūtīta jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

[4] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 11.marta spriedumu, atkārtoti iztiesājot lietu, no apsūdzētās /pers. B/ cietušās /pers. A/ labā piedzīta morālā kaitējuma kompensācija 4820 euro.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 3.februāra spriedumu, izskatot lietu sakarā ar cietušās /pers. A/ pārstāves /pers. C/ un apsūdzētās /pers. B/ aizstāvja A. Zacmaņa apelācijas sūdzībām, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 11.marta spriedums atcelts daļā par morālā kaitējuma kompensāciju.

Kaitējuma kompensāciju par cietušajai /pers. A/ radīto morālo aizskārumu kriminālprocesā nolemts nenoteikt.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 3.februāra spriedumu cietusī /pers. A/ iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par morālā aizskāruma kompensācijas nenoteikšanu un daļā, ar kuru atstāts negrozīts pirmās instances tiesas spriedums par izdevumu piedziņu par advokāta sniegto juridisko palīdzību. Cietusī lūdz lietu šajā daļā nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzību pamato šādi argumenti.

Apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas pārkāpumu un 574.pantā norādītos Krimināllikuma pārkāpumus. Minētie pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Apelācijas instances tiesa nav piemērojusi materiālo tiesību normas, kuras bija spēkā ceļu satiksmes negadījuma brīdī, proti, 2014.gada 11.jūlijā. Tiesa atsauksies uz judikatūru, kas pieņemta tikai 2020.gada 21.janvārī un nepastāvēja laikā, kad lieta iztiesāta pirmās instances tiesā. Jaunākajām judikatūras atziņām piemērojot atpakaļvērstu spēku un attiecinot šīs atziņas uz izskatāmajā lietā konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem, pasliktināts cietušās tiesiskais stāvoklis, liedzot viņai tiesības saņemt kompensāciju par morālajām ciešanām kriminālprocesā. Šāda situācija neatbilst Satversmē nostiprinātajiem principiem – tiesiskas valsts un cilvēktiesību principam, kā arī tiesībām uz taisnīgu tiesu.

Izskatot lietu, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka tiesvedības laikā apdrošinātājs, aprēķinot izmaksājamā morālā kaitējuma atbildību, piemērojis Ministru kabineta 2005.gada 17.maija noteikumus Nr. 331 „Noteikumi par apdrošināšanas atbildības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem” (turpmāk arī – Noteikumi Nr. 331). Tiesa nav ņēmusi vērā arī Satversmes tiesas 2014.gada 29.decembra spriedumā lietā Nr. 2014-06-03 noteikto. Ar minēto spriedumu Noteikumu Nr. 331 3.2.apakšpunkts atzīts par spēkā neesošu no 2005.gada 21.maija.

Līdzšinējā tiesu praksē tiesas, izskatot cietušā kompensācijas pieteikumu par Krimināllikuma 260.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma rezultātā personai un mantai nodarītu zaudējumu atbildību, pārsvarā ir izlēmušas kompensācijas pieteikumu pēc būtības un noteikušas kompensāciju cietušajam, piedzenot to no vainīgā, ievērojot judikatūrā pausto atziņu, ka kriminālprocesā, izlemjot jautājumu par radītā kaitējuma (kā materiālā, tā nemateriālā) atbildzināšanu, jāņem vērā izmaksātā apdrošināšanas atbildība, aprēķinātā, bet vēl neizmaksātā apdrošināšanas atbildība, kā arī iespējamā apdrošināšanas atbildība neatkarīgi no tā, vai cietusī persona ir vai nav paspējusi iesniegt iesniegumu par apdrošināšanas atbildības piešķiršanu vai vispār nevēlas to darīt (*Augstākās tiesas 2009.gada 13.janvāra lēmums lietā Nr. SKK-23/2009 (11520013506)*).

Līdz ar to, izskatot lietu, apelācijas instances tiesai bija jāņem vērā Ministru kabineta 2014.gada 17.jūnija noteikumi Nr. 340 „Noteikumi par apdrošināšanas atbildības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem” (turpmāk arī – Noteikumi Nr. 340),

kopsakarā ar iepriekšējo tiesu praksi, kas noteica cietušo tiesības kriminālprocesā saņemt kaitējuma kompensāciju par nodarītajām ciešanām. Tiesai bija jāņem vērā arī Eiropas Savienības tiesas judikatūrā atzītais, ka Savienības likumdevējs pastāvīgi ir izvirzījis un stiprinājis mērķi aizsargāt negadījumos cietušos pret transportlīdzekļu izraisītiem zaudējumiem (*Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 15.novembra spriedums lietā „BTA Baltic Insurance Company”, C-648/17, ECLI:EU:C:2018:917, 32.-33.punkts*). Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka dalībvalstīm sava kompetence šajā jomā ir jāsteno, ievērojot Savienības tiesības, un, ka valsts tiesību normas par kaitējuma atbildību ceļu satiksmes negadījumos nevar atņemt Pirmajai, Otrajai un Trešajai direktīvai to lietderīgo iedarbību (*Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 23.oktobra sprieduma lietā “Marques Almeida”, C-300/10, ECLI:EU:C2012:656, 31.punkts*).

Senāta 2020.gada 21.janvāra lēmums lietā Nr. SKK-1/2020, ar kuru tika grozīta tiesu prakse attiecībā uz morālā kaitējuma un materiālā zaudējuma kompensācijas noteikšanu kriminālprocesā, attiecināms uz lietām, kurās tiek vērtēti apstākļi, kas iestājušies pēc šā lēmuma pieņemšanas. Pretējā gadījumā tiesu praksē nostiprinātajām atziņām tiek piešķirts atpakaļvērstis spēks, savukārt piemērojot jaunākajā tiesu praksē paustās atziņas, var tikt pasliktināts cietuša tiesiskais stāvoklis kriminālprocesā. Šāda situācija neatbilst Satversmē nostiprinātajam tiesiskās valsts un cilvēktiesību principam.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 1635.pantam un judikatūrā izteiktajām atziņām cietušajai personai ir tikai jānorāda sagādāto ciešanu apmērs, bet tas nav jāpierāda. Līdz ar to nepamatots ir apelācijas instances tiesas atzinums, ka kriminālprocesā nav iesniegti pierādījumi zaudējumam par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām, kuri nebūtu atbildināmi saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu (turpmāka arī – OCTA likums) vai kuri pārsniegtu OCTA likumā un saskaņā ar to izdotajos normatīvajos aktos noteikto apdrošinātāja atbildības limitu.

Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka apdrošināšanas atbildības apmērs ir noteikts saskaņā ar Noteikumiem Nr. 331, kuru 3.punkts, 5.5.apakšpunkts un 10.punkts atbilstoši Satversmes tiesas 2014.gada 29.decembra spriedumam bija atzīti par spēkā neesošiem, turklāt 2014.gada 17.jūnijā pieņemti jauni noteikumi – Noteikumi Nr. 340.

Pirmās instances tiesa, nosakot kompensāciju par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām, ņēma vērā „If P&C Insurance AS Latvijas filiāle” 2018.gada 19.februāra lēmumu par apdrošināšanas atbildības izmaksu. Šis aprēķins veikts, pamatojoties uz cietušās 2015.gada 22.decembra iesniegumu un Noteikumiem Nr. 331 un OCTA likuma 19.panta trešo daļu. Savukārt apelācijas instances tiesa pretēji Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteiktajam nav sniegusi pamatojumu, kādēļ apdrošinātāja aprēķinātā iespējamā apdrošināšanas atbildība par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām uzskatāma par noteiktu apdrošinātāja atbildības limita ietvaros.

[7] Apsūdzētā /pers. B/ iesniedusi paskaidrojumus par cietušās /pers. A/ kasācijas sūdzību.

Cietuši, kasācijas sūdzībā norādot, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.pantā noteiktos pārkāpumus, nav paskaidrojusi kā tieši izpaudusies apelācijas instances tiesas nolēmuma nepareizība, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par 855 euro piedziņu no pieteiktajiem 3500 euro, kas saistīti ar advokāta sniegto juridisko palīdzību cietušajai.

Nepamatots ir cietušās /pers. A/ viedoklis, ka tiesai bija jāvērtē un jāpiemēro Noteikumi Nr. 331 un Noteikumi Nr. 340.

Apelācijas instances tiesa spriedumā vērtējusi OCTA likuma normas par morālā kaitējuma kompensācijas izmaksu cietušajai un pamatoti atzinusi, ka ir mainījusies un atstājoties izpratne gan par OCTA likuma un saskaņā ar to izdoto Ministru kabineta noteikumu piemērošanu. Apelācijas instances tiesa spriedumā izteiktos secinājumus pamatojusi ar Senāta 2020.gada 21.janvāra lēmumā lietā Nr. SKK-1/2020 izteiktajām atziņām, atbilstoši kurām tika mainīta judikatūra jautājumā par kaitējuma kompensāciju cietušajam noziedzīgā nodarījumā, kas saistīts ar ceļu satiksmes noteikumu un transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu.

Ievērojot, ka galīgais nolēmums šajā lietā par morālā kaitējuma piedziņu nav stājies spēkā, apelācijas instances tiesai bija pamats piemērot tiesību normas, kas bija spēkā ceļu satiksmes negadījuma laikā, turklāt tās piemērot atbilstoši aktuālajai judikatūrai.

Motīvu daļa

[8] Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 3.februāra spriedums atstājams negrozīts, bet cietušās /pers. A/ kasācijas sūdzība noraidāma.

[9] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas lēmums ir tiesisks un pamatots, tas atbilst Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 512.panta pirmās daļas un 564.panta ceturtais daļas prasībām. Iztiesājot lietu, apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus vai tādas Kriminālprocesa likuma pārkāpumus, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai vai grozīšanai.

[9.1] Apelācijas instances tiesa, atkārtoti izskatot lietu, atzinusi, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 11.marta spriedums ir atceļams daļā par morālā kaitējuma kompensāciju un kaitējuma kompensācija nav nosakāma.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 22.pantu personai, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, ņemot vērā tās morālo aizskārumu, fiziskās ciešanas un mantisko zaudējumu, tiek garantētas procesuālās iespējas morālas un materiālas kompensācijas pieprasīšanai un saņemšanai.

No krimināllietas materiāliem konstatējams, ka attiecībā uz civiltiesisko atbildību saistībā ar apsūdzētās /pers. B/ transportlīdzekļa *Dodge Grand Caravan*, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, izmantošanu ceļu satiksmē 2013.gada 18.oktobrī bija noslēgts Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas līgums Nr. SSD153092, un, ka AS „If P&C Insurance” 2018.gada 19.februārī pieņēmusi lēmumu Nr. 381-NV-18K izmaksāt /pers. A/ apdrošināšanas atbildību.

Senāts norāda, ka kaitējuma kompensācijas saņemšanas kārtība tiem cietušajiem, kas par tādiem atzīti noziedzīgā nodarījumā, kas saistīti ar ceļu satiksmes noteikumu un transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, būtiski atšķiras no Kriminālprocesa likumā noteiktās vispārējās kārtības, proti, šajos gadījumos kaitējuma kompensācijas veidu, apmēru un saņemšanas kārtību regulē arī speciālais likums – OCTA likums un saskaņā ar to izdotie Ministru kabineta noteikumi (*Augstākās tiesas 2020.gada 21.janvāra lēmums lietā Nr. SKK-1/2020, (ECLI:LV:AT:2020:0121.11181142713.5.L), 2020.gada 18.februāra lēmums lietā Nr. SKK-93/2020, (ECLI:LV:AT:2020:0218.11210010018.4.L), 2021.gada 28.jūlija lēmums lietā Nr. SKK-432/2021, (ECLI:LV:AT:2021:0728.11520001720.4.L)*). Turklāt Kriminālprocesa likums piemērojams tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālais likums, proti, OCTA likums un saskaņā ar to izdotie Ministru kabineta noteikumi.

Atbilstoši OCTA likuma 2.pantā noteiktajam šā likuma mērķis ir aizsargāt ceļu satiksmes negadījumos cietušo trešo personu intereses un reglamentēt tiesiskās attiecības starp transportlīdzekļu īpašniekiem, tiesīgajiem lietotājiem un apdrošinātājiem sakarā ar transportlīdzekļu īpašnieku un tiesīgo lietotāju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu.

OCTA likuma 15.pantā (likuma redakcijā līdz 2019.gada 1.māijam) noteikts apdrošinātāja atbildības limits, proti, šā likuma 15.panta pirmā daļa noteic, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs (ja apdrošināšanas atbildība izmaksājama no Garantijas fonda) sedz zaudējumus, nepārsniedzot noteikto apdrošinātāja atbildības limitu – (1) personai nodarīto zaudējumu atbildzināšanai – līdz 5 000 000 euro neatkarīgi no cietušo personu skaita; (2) mantai

nodarīto zaudējumu atfidzināšanai – līdz 1 000 000 *euro* neatkarīgi no trešo personu skaita. OCTA likuma 19.panta pirmajā un otrajā daļā ir norādīts, kādi cietušajam nodarītie zaudējumi ir atzīstami par materiāliem un nemateriāliem zaudējumiem šā likuma izpratnē, proti, tie ir zaudējumi sakarā ar cietušās personas ārštēšanu, pārejošu darbnespēju, darbības zaudējumi, nāvi (materiālie zaudējumi); un zaudējumi, kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām sakarā ar cietušās personas fizisku traumu, sakropļojumu, invaliditāti, apgādnieka, apgādājamā vai laulātā nāvi vai šo personu 1.grupas invaliditāti (nemateriālie). Savukārt minētā likuma 15.panta otrā daļa noteic, ka zaudējumus, kuri netiek atfidzināti saskaņā ar šo likumu vai kuri pārsniedz noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, trešā persona ir tiesīga pieprasīt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Tādējādi no minētajām tiesību normām secināms, ka, ja vien zaudējumi nav tādi, kuri netiek atfidzināti saskaņā ar OCTA likumu, un, ja zaudējumu summa nepārsniedz likumā noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, tie būtu jāsedz apdrošinātājam vai Transportlīdzekļu apdrošināšanas birojam.

Senāts norāda, ka OCTA likumā izdarīti grozījumi, kas stājās spēkā 2019.gada 1.maijā. Atbilstoši grozījumiem šā likuma 19.pants pēc vārdiem „materiālie zaudējumi” papildināts ar vārdiem „mantiskie zaudējumi” un pēc vārdiem „nemateriālie zaudējumi” papildināts ar vārdiem „morālais kaitējums”. Tādējādi secināms, ka šā likuma 15.panta pirmās daļas nosacījumi gan krimināllietā izskatāmās faktiskās situācijas rašanās brīdī, gan šobrīd attiecas kā uz personai nodarītajiem materiāliem, tā arī uz nemateriāliem zaudējumiem.

Senāts jau iepriekš atzinis, ka OCTA likums ir saistīts ar Eiropas Savienības direktīvām, kas reglamentē jautājumus par transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu un ir ieviestas šajā likumā. Tas nozīmē, ka OCTA likuma normas, tai skaitā šā likuma 15.pants tulkojamas atbilstoši tajā transponēto direktīvu jēgai un mērķim (*Augstākās tiesas 2020.gada 21.janvāra lēmums lietā Nr. SKK-1/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0121.11181142713.5.L)*).

Savukārt Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā atzīts, ka Savienības likumdevējs pastāvīgi izvirzījis un stiprinājis mērķi aizsargāt negadījumos cietušos pret transportlīdzekļu izraisītiem zaudējumiem (*Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 15.novembra sprieduma lietā „BTA Baltic Insurance Company”, C-648/17, ECLI:EU:C:2018:917, 32.-33.punkts*). Minētais mērķis tiek īstenots, izveidojot tam īpaši paredzētu kompensācijas mehānismu – iespēju saņemt kompensāciju no apdrošinātāja vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja (*Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 4.septembra sprieduma lietā „Juliana”, C-80/17, ECLI:EU:C:2018:661, 47.punkts*).

Nemot vērā Eiropas Savienības Tiesas norādīto OCTA sistēmas mērķi aizsargāt negadījumos cietušos pret transportlīdzekļu izraisītiem zaudējumiem, kas tiek īstenots, izveidojot tam īpaši paredzētu kompensācijas mehānismu – iespēju saņemt kompensāciju no apdrošinātāja vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja (*Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 4.septembra sprieduma lietā „Juliana”, C-80/17, ECLI:EU:C:2018:661, 47.punkts*), Senāts atzinis, ka ceļu satiksmes negadījumā cietušajai personai nodarīto zaudējumu pilnīga vai daļēja piedziņa no ceļu satiksmes negadījumā vainīgās personas nenodrošina šā mērķa sasniegšanu (*Augstākās tiesas 2020.gada 21.janvāra lēmums lietā Nr. SKK-1/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0121.11181142713.5.L)*, 2021.gada 28.jūlija lēmums lietā Nr. SKK-432/2021 (*ECLI:LV:AT:2021:0728.11520001720.4.L*)).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/103/EK preambulas 30.punktā ir tieši norādīts, ka tiesības atsaukties uz apdrošināšanas līgumu un izvirzīt tiešu prasību pret apdrošināšanas sabiedrību ir ļoti nozīmīgs faktors jebkurā transportlīdzekļa negadījumā cietušo aizsardzībai. Lai veicinātu efektīvu un ātru prasījumu nokārtošanu un lai pēc iespējas izvairītos no dārgiem juridiskiem procesiem, tiesības izvirzīt tiešu prasību pret apdrošināšanas sabiedrību, kas sedz atbildīgās personas civiltiesisko atbildību, būtu jāparedz jebkuros mehānisko transportlīdzekļu negadījumos cietušajiem (*Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 16.septembra Direktīva 2009/103/EK par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību*).

Ievērojot minēto, arī judikatūrā atzīts, ka, lai gan obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai, cietušajam iespēja saņemt kompensāciju no apdrošinātāja, nevis vainīgās personas ir labvēlīgāka ne tikai vainīgajai personai, kuras civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta, bet arī cietušajam, jo zaudējumu piedziņa no vainīgās personas, nevis no apdrošinātāja, var būt apgrūtināta, ņemot vērā iespējamo vainīgās personas maksātspēju, piedziņas procesa sarežģītību un ilgumu (*Augstākās tiesas 2020.gada 21.janvāra lēmums lietā Nr. SKK-1/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0121.11181142713.5.L)*, 2021.gada 28.jūlija lēmums lietā Nr. SKK-432/2021 (*ECLI:LV:AT:2021:0728.11520001720.4.L*)).

Līdz ar to Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, spriedumā norādot, ka morālā kaitējuma kompensācija šajā lietā nav nosakāma, pamatoti atsaukusies uz Augstākās tiesas 2020.gada 21.janvāra lēmumā lietā Nr. SKK-1/2020 izteiktajām atziņām, tostarp par šāda risinājuma labvēlīgumu cietušajam, un pareizi tās piemērojusi izskatāmās lietas faktiskajiem un juridiskajiem apstākļiem. Tādējādi par kļūdainu ir atzīstams kasācijas sūdzībā minētais arguments, ka piemērotās atziņas, kas izteiktas grozītajā judikatūrā, cietušajam ir nelabvēlīgākas.

Judikatūrā arī atzīts, ka kriminālprocesā var tikt piedzīti tie zaudējumi, kuri netiek atfidzināti saskaņā ar OCTA likumu, vai kuri pārsniedz OCTA likumā un saskaņā ar to izdotajos normatīvajos aktos noteikto apdrošinātāja atbildības limitu. Pārējos gadījumos kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā nenoteic (*Augstākās tiesas 2020.gada 21.janvāra lēmumā lietā Nr. SKK-1/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0121.11181142713.5.L)*).

Savukārt apelācijas instances tiesa, konstatējot, ka lietā nav pierādījumu morālā aizskārums un fizisko ciešanu zaudējumiem, kuri nebūtu atfidzināmi saskaņā ar OCTA likumu, vai kuri pārsniegtu OCTA likumā un saskaņā ar to izdotajos normatīvajos aktos noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, atzinusi, ka kaitējuma kompensācija par morālo kaitējumu nav nosakāma. Šādu zaudējumu esība nav norādīta arī kasācijas sūdzībā, bet sūdzības iesniedzēja argumenti ir saistīti ar cietušās /pers. A/ nepieņemšanu apelācijas instances tiesas spriedumā izteiktajiem atzinumiem.

[9.2] Senāts norāda, ka apelācijas instances tiesai nebija tiesiska pamata vērtēt, vai apdrošinātājs, nosakot cietušās /pers. A/ labā izmaksājamās nemateriālās kompensācijas apmēru, ir pareizi vai nepareizi piemērojis attiecīgā likuma normu vai Satversmes tiesas judikatūrā paustos atzinumus. Ja cietusī /pers. A/ uzskatīja, ka apdrošinātājs nebija pietiekami pamatojis viņai izmaksājamo nemateriālā kaitējuma kompensācijas apmēru, cietušajai bija tiesības šo lēmumu apstrīdēt OCTA likumā noteiktajā kārtībā. Turklāt arī Latvijas Transportlīdzekļu apdrošināšanas biroja atbildē /pers. A/ advokātei /pers. C/ bija norādīts, ka /pers. A/ var pārsūdzēt lēmumu par apdrošināšanas atbildības izmaksu saskaņā ar OCTA likuma 39.panta sesto daļu.

[10] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmajā daļā noteiktajam pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Savukārt Kriminālprocesa likuma 572.pants noteic kasācijas sūdzības saturu – kasācijas sūdzībā un protestā jāiekļauj tajā izteikto prasību pamatojums ar norādi uz Krimināllikuma pārkāpumu vai šā likuma normu būtisku pārkāpumu, kā arī motivēts lūgums par lietas skatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē, ja sūdzības vai protesta iesniedzējs to vēlas. Kriminālprocesa likuma 584.pants noteic lietas izskatīšanas robežas kasācijas instances tiesā. Proti, atbilstoši šā panta pirmajai daļai tiesas nolēmumu tiesiskuma pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros. Savukārt šā panta otrajā daļā noteikti izņēmumi, kad kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos – ja tā konstatē šā likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

[10.1] Senāts konstatē, ka cietusī /pers. A/ kasācijas sūdzībā, lūdzot atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par izlemto attiecībā uz materiālajiem zaudējumiem, tas ir, izdevumiem par advokāta sniegto juridisko palīdzību, nav norādījusi Kriminālprocesa likuma normu, kuru būtu pārkāpusi apelācijas instances tiesa. Kasācijas sūdzības iesniedzēja nav arī norādījusi, kā tieši izpaužies šāds pārkāpums, nav minējusi argumentus, kas

varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai šajā daļā, proti, kasācijas sūdzībā nav norādīts, kā tieši izpaudusies apelācijas instances tiesas sprieduma nepareizība vai nepamatotība šajā daļā.

Senāts atzīst, ka daļēji apmierinot cietušās /pers. A/ mantiskā zaudējuma kompensācijas pieteikumu, kurā lūgts atfīdzināt izdevumus par pārstāves sniegto juridisko palīdzību, apelācijas instances tiesa atbilstoši Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteiktajam sniegusi argumentus savam atzinumam. Pārbaudot un izvērtējot lietā iegūtos pierādījumus, apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka daļā no rēķinos norādītajiem izdevumiem, kurus lūgts piedzīt, izdevumi nav pamatoti ar tos apstiprinošiem dokumentiem vai arī rēķinu pamatojumā norādītais nav attiecināms uz izskatāmo krimināllietu.

Senātam nav pamata apšaubīt apelācijas instances tiesas atzinumu šajā daļā.

[10.2] Savukārt kasācijas sūdzībā norādot, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.pantā minētos pārkāpumus, cietusī /pers. A/ nav norādījusi ne konkrētu Krimināllikuma Vispārīgās vai Sevišķās daļas pārkāpumu, ne arī pamatojusi, kā šis pārkāpums izpaudies.

[11] Pamatojoties uz iepriekš izklāstīto apsvērumu kopumu, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, nav pieļāvusi Krimināllikuma vai Kriminālprocesa likuma pārkāpumus, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai vai grozīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 3.februāra spriedumu, bet cietušās /pers. A/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Branta

A. Freibergs

A. Uminkis